

بازدید از نمایشگاه مواد غذایی Morocco Food Expo 2017 و باغ‌ها و واحدهای فراوری خرما

< انجمن خرمای استان کرمان

مدیترانه و جنوب تنگه جبل الطارق و نزدیکی به اروپا (نزدیک‌ترین کشور آفریقایی به اروپاست)، این کشور در مجاور اقیانوس اطلس است، اندوخته عظیم ماهیان گوناگون در آب‌های نزدیک به این سرزمین قرار دارد. دسترسی به دریای آزاد و وجود منابع عظیم فسفات و دیگر مواد کانی بر اهمیت مراکش می‌افزاید و چنانچه صحرای غربی را به‌عنوان بخشی از این کشور در نظر بگیریم بر امکانات راهبردی آن افزوده می‌گردد چراکه صحرای غربی دارای ذخایر نفتی، فسفات و گاز است و ذخایر ماهیان

اقیانوس اطلس در آب‌های مجاور صحرای غربی بسیار غنی است. بخش کشاورزی کشور مراکش یکی از ارکان اصلی اقتصاد این کشور محسوب شده که حداقل ۱۴ درصد از تولید ناخالص داخلی ملی این کشور را شامل می‌شود. مسئولان دولتی مراکش انتظار دارند تا امسال اقتصاد این کشور با توجه به چشم‌انداز خوبی که در کشاورزی دارد، به رشد ۵٫۴ درصد برسد. این میزان رشد اقتصادی در مقایسه با رشد ۱٫۶ درصدی سال ۲۰۱۶ افزایش خوبی تلقی می‌شود، چراکه در سال گذشته به دلیل خشک‌سالی رشد اقتصادی با کندی مواجه شده بود. اخیراً مسئولان دولتی کشور مراکش قصد دارند در جهت حمایت از رشد تولیدات کشاورزی این کشور و رسیدن به رشد اقتصادی مذکور، اعتباری معادل ۲۶۸ میلیون دلار را به این بخش اختصاص دهند.

اجرای ۹۲ پروژه کشاورزی در ۴ سال

گفتنی است مقامات این کشور قصد دارند با توسعه ۹۲ پروژه کشاورزی در منطقه‌ای بنام «لاوون ساکیا الحمرا» در این کشور در دوره زمانی ۴ ساله و حداقل سال‌های ۲۰۱۶-۲۰۲۰ رشد بخش کشاورزی این کشور را افزایش داده تا منجر به رشد اقتصادی این کشور شود. اولویت سرمایه‌گذاری‌های در دست اجرا بیشتر برای تولید محصولات کشاورزی با ارزش افزوده اختصاص خواهد یافت.

در این راستا اداره زراعت مراکش اعلام کرده است ۹۲ پروژه اعلامی بخش

مراکش با مغرب کشوری است که در دورترین قسمت شمال غربی قاره آفریقا واقع شده است. از شمال به دریای مدیترانه و جبل الطارق (۴۶۸ کیلومتر) و از غرب به اقیانوس اطلس (۲۷۰۰ کیلومتر) منتهی می‌شود. این کشور از شرق با الجزایر (۱۵۵۹ کیلومتر) و از جنوب با سرزمین مورد اختلاف صحرای غربی (۴۴۳ کیلومتر) هم‌مرز است. بر اساس نظر دولت و مردم مراکش که صحرای غربی را به‌طور تاریخی از آن خود می‌دانند، این کشور در جنوب با موریتانی هم‌مرز می‌گردد.

به‌طور کلی مراکش دارای آب‌وهوایی معتدل و بارانی است. این کشور در مناطق شمالی تحت تأثیر آب‌وهوای مدیترانه‌ای و در مناطق غربی و شمال غرب متأثر از آب‌وهوای اقیانوس اطلس است. در مناطق داخلی، مراکش دارای آب‌وهوای قاره‌ای بوده و در رشته‌کوه‌های اطلس بارش برف و باران بیشتر می‌شود. مناطق جنوبی دارای آب‌وهوای گرم و بیابانی است.

جغرافیای انسانی

جمعیت مراکش (با احتساب صحرای غربی) حدود ۳۱ میلیون نفر است که ۸/۴۹ درصد را مردان و ۲/۵۰ درصد را زنان تشکیل داده‌اند. از این تعداد جمعیت، ۴۳ درصد در مناطق روستایی و ۵۷ درصد در مناطق شهری زندگی می‌کنند. تراکم جمعیت در هر کیلومترمربع ۴۱ نفر، میانگین نفرت خانوار ۵/۴ و نرخ رشد سالیانه جمعیت ۱/۶۴ درصد است. میزان بی‌سوادی در کشور نیز حدود ۵۰ درصد جمعیت است که نرخ بی‌سوادی در زنان ۶۲ درصد و در مردان حدود ۳۸ درصد است. نرخ بیکاری در این کشور بالغ‌بر ۲۲ درصد جمعیت فعال است.

جغرافیای سیاسی

مراکش در ساحل جنوبی دریای مدیترانه و جنوب تنگه جبل الطارق قرار دارد که توسط آن ارتباط میان دریای مدیترانه و اقیانوس اطلس فراهم می‌شود. از سویی مراکش از جایگاهی راهبردی در میان کشورهای شمال آفریقا برخوردار است، چراکه علاوه بر واقع‌شدن در حوزه جنوبی دریای

کشاورزی به دو قسمت اصلی تقسیم می‌شود.

طبق گزارش اعلامی این نهاد، بخش نخست پروژه‌ها شامل ۴۹ پروژه اجرایی است که به تولید محصولات کشاورزی با ارزش افزوده بالا توسط بخش خصوصی می‌پردازد.

همچنین بخش دوم این پروژه‌ها شامل ۳۳ پروژه برای تولیدات کشاورزی نیازمند حمایت و کمک بوده که قرار است با اولویت تولیدکنندگان کوچک کشاورزی تخصیص پیدا کند. طبق گفته مقامات کشاورزی مراکش، این طرح‌ها شامل ساخت ۱۹ واحد تولیدی شیر و محصولات محلی لبنیاتی و همچنین تولید گوشت قرمز است که در دست پیگیری این کشور قرار دارد. همچنین در بین این پروژه‌ها قرار است ۲۹۲ نقطه تأمین آب برای ایجاد آبیاری به روش نوین و همچنین برای ایجاد حلقه‌های آبیاری مشخص شود.

«تفیلالت» یکی از بزرگ‌ترین واحدهای صحرای مراکش است. امروز خطر تغییرات آب‌وهوایی، این سرزمین سبز و خرم در دل کویر را تهدید می‌کند. مراکش برای مبارزه با این خطر، سه هدف پیش رو دارد: بررسی مشکلات مرتبط با تغییرات اقلیمی، حفاظت از واحدها و توسعه آن‌ها بر اساس یک مدل منحصربه‌فرد.

خشک‌سالی، فرسایش زمین و شهرنشینی، بخشی از خطرهایی است که این سرزمین‌های سبز در کویر را تهدید می‌کند. برای حمایت از واحدهای کشور، دولت مراکش دست به ابتکار جدیدی زده است. مشاور وزیر کشاورزی و ماهیگیری مراکش می‌گوید: «برنامه بسیار گسترده‌ای در سطح کشور داریم که هدفش حفاظت از محیط‌زیست و توسعه میراث فرهنگی معماری و ایجاد شغل است. رهیافت ما در این برنامه، توسعه پایدار است». این برنامه «مراکش سبز» نام دارد. استراتژی «مراکش سبز»، با مراکش «سازگار با محیط‌زیست» در نظر دارد در «شبه‌وهای زراعت» تغییر ایجاد کند. مدیریت منابع آب و استفاده کارآمد از تمامی امکانات موجود برای آبیاری، از کارهایی است در این برنامه انجام می‌شود.

درخت خرما در مناطق خشک و نیمه‌خشک که دارای تابستان‌های گرم و کم و بدون بارش هستند، رشد می‌کند؛ که این شرایط آب‌وهوایی در جنوب مراکش بعد از گذر از رشته‌کوه‌های اطلس و در مجاورت صحرای مغربی وجود داشته و اکثر باغات خرما مراکش نیز در شهرهای ورزات، ارفود، زاگورا و تنقیر و روستاهای مجوار بوده اما مزیت و تفاوت خاصی از لحاظ کشاورزی و آبیاری در باغات این کشور مشاهده نگردید.

واریته‌های خرما مراکش از نوع خشک و نیمه‌خشک با درصد رطوبت پایین و بافت سفت و شیرینی کم می‌باشند که شرایط استفاده از دستگاه‌های تمام اتوماتیک را زمینه‌ی درجه‌بندی و بسته‌بندی فراهم می‌آورد انواع واریته‌های خرما این کشور در تصویر ذیل مشاهده می‌کنید:

برای بازسازی و گسترش نخلستان‌های مراکش، به گیاهان جدیدی نیاز هست. آزمایشگاه موسوم به «خرمای مراکش» آزمایشگاه تولید میوه و توسعه کشاورزی در مناطق نیمه‌خشک در جنوب کشور، واقع در منطقه سوس ماسه دره است. کارشناسان مشغول بارآوردن نخل‌های خرما مقاوم‌تر هستند که محصولات باکیفیت‌تری تولید کند.

مدیر این آزمایشگاه می‌گوید: «اینجا به‌طور عمده، نخل خرما می‌کاریم. ظرفیت تولید سالانه‌مان، حدود یک‌صد هزار نخل است. خرماهایی که

تولید می‌کنیم از نوع خرما میجول و انواع خرماهای محلی مراکش است».

از زمان اجرای استراتژی «مراکش سبز» تولید خرما در مراکش ۱۶ درصد افزایش داشته است. قرار است تا سال ۲۰۱۸ سه میلیون نخل خرما در سراسر کشور کاشته شود.

نکته قابل تأمل در مدیریت خرده مالکی باغات و مزارع کشاورزی کشور مراکش مدیریت یکپارچه زمین‌های کشاورزی درزمینه آبیاری، تسطیح زمین و درنهایت کشت و داشت و برداشت محصول می‌باشد که با حمایت وزارت جهاد کشاورزی و سازمان توسعه صنعتی سازمان ملل متحد unido انجام می‌گیرد به این صورت که بیش از ۸۵ درصد زمین‌های کشاورزی کشور مراکش به صورت خرده مالکی و کمتر از یک هکتار می‌باشد که با حفظ مالکیت هر شخص بر زمین و محصول به‌صورت مدیریت واحد توسط شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات رسیدگی می‌شود و این امر باعث کاهش قیمت تمام‌شده محصول اولیه گردیده و درنهایت شرکت‌های تعاونی که بعضاً با بیش از ۱۰۰ عضو اقدام به راه‌اندازی واحدهای فرآوری شامل درجه‌بندی و بسته‌بندی محصولات در شرایط کاملاً بهداشتی و تحت نظارت سازمان کشاورزی مراکش کرده و پس از فروش کالا در بازارهای داخلی و خارجی سود حاصل از این فعالیت گروهی به نسبت سهام توزیع می‌گردد؛ این نکته راز بقا و توجیه اقتصادی بسیاری از محصولات کشاورزی این کشور می‌باشد.

مزیت دیگر عدم نیاز به اخذ مجوزهای گوناگون از سازمان‌های دولتی متعدد جهت تولید و فرآوری محصولات کشاورزی می‌باشد و ارائه تسهیلات دولتی با بهره مناسب جهت بهسازی و توسعه این بخش است که باعث بهبود فضای کسب‌وکار در این حوزه شده است.

شایان‌ذکر است که مکانیزاسیون کشاورزی در کشور مراکش نسبت به ایران چندان پیشرفته‌تر نبوده ولی رعایت همین نکات ساده و البته سخت مدیریتی و فرهنگ انجام فعالیت‌های گروهی منجر به کاهش قیمت تمام‌شده‌ی کالا و حمایت خریداران اروپایی با علم به این موضوع شده است.

از دیگر نکات قابل‌توجه در کشور مراکش می‌توان به کشت گیاه کاکتوس جهت استفاده بهینه از بارندگی‌های فصلی و ایجاد ارزش افزوده از بیابان‌های این کشور اشاره کرد که علاوه به استفاده در لوازم‌آرایشی و بهداشتی در مواردی به‌عنوان پرچین باغات نیز مورد استفاده قرار گرفته و روغن استخراجی از میوه این گیاه و رنگ طبیعی قرمز آن جهت استفاده در شرکت‌های معتبر داروسازی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

واحدهای فرآوری خرما کشور مراکش با مدیریت و نظارت سازمان‌های بین‌المللی راه‌اندازی شده و در شرایط کاملاً بهداشتی فعالیت می‌نمایند و از مزیت‌های آن‌ها نسبت به بسیاری از واحدهای داخل کشور می‌توان به وجود چندین اتاق گاز مجهز به سنسورهای حساس تشخیص درصد گاز و کنترل دما و رطوبت به‌صورت کاملاً دیجیتال اشاره کرد که ضد عفونی کردن خرما با گاز فسفین در شرایط کاملاً کنترل شده و مطابق استانداردهای روز دنیا را انجام می‌دهد، همچنین مشابه بسیاری از کشورهای تولیدکننده خرما اتاقک‌های تنظیم رطوبت به‌وسیله هوای داغ مرطوب یا خشک، کیفیت بافت مدنظر خریداران را تأمین و کیفیت محصول نهایی را ارتقا می‌دهد. ●